

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת וישב

כותבים את ההיסטוריה של עצמנו

אלבום החתונה הוא דבר שמועבר בירושה, מדור לדור, ולכן משתדלים כולם שהופעתם תהיה מושלמת, כנאה למעמד המכובד. הלא יתכן שמישהו, אי פעם, יסתכל בתמונה שלי, ועל כן עלי להראות במיטבי.

למען האמת, אלבום החתונה אינו קיים לנצח - במוקדם או במאוחר הוא מתבלה. אפילו הכלה בעצמה מאבדת בו עניין במידה רבה, ולבסוף ימצא האלבום את עצמו מושלך לפח האשפה של אחד הנינים, או במקרה הטוב ייטמן באיזו עליית-גג, ממתין להיזרק על ידי מי שיקנה את הבית. כמו כל הזיכרונות בחיינו, התמונות והמזכרות שהיו יקרות לנו, מאבדות מחשיבותן בסופו של דבר, והן נשחקות ומושלכות.

אולם לא כך במקרה של ראובן. "תמונה" זו יכולה היתה להישאר לנצח נצחים! ולא רק שהיו מסתכלים בתמונה, אלא היו מעיינים בה היטב! היא היתה נלמדת בהתבוננות על ידי מאות אלפי תלמידי חכמים ולומדי תורה, ומיליוני ילדים וילדות היו שומעים ממוריהם, כיצד ראובן הציל בעוז נפשו את אחיו הצעיר והביאו אל אביו. מעשה זה היה נלמד מיליוני פעמים, וננצר לעד בתורת הנצח של עם ישראל!

אולם, המציאות היא שאין פסוק כזה בחומש. ראובן לא הכיר בכך שמעשיו יירשמו בתורת ה', ולא הצליח להגיע לגדולה אותה יכול היה להשיג. אמנם הוא עשה דבר גדול, הוא פתח בהצלה תחילה - הוא הציל את חייו של יוסף. אולם חז"ל מלמדים אותנו שאילו ידע ראובן שמעשיו מתועדים לנצח - היתה מתעוררת בקרבו דרגה אחרת לגמרי של גדולה. אילו היה מבין שמעשיו נכתבים כדי שיילמדו על ידי כל הדורות הבאים אחריו, לנצח נצחים, הבנה זו היתה מציתה בו רגש של אחריות רוממה, והסיפור היה מסתיים בצורה שונה לחלוטין.

בספר נכתבים

למדנו כאן יסוד גדול ביותר, שבכוחו להשפיע השפעה ניכרת על מהלך חייו, אם רק נשכיל להבינו כראוי.

עוצרים את הסכנה

כאשר אחיו של יוסף הצדיק ראו בו כמי שרודף אחד הכבוד, הם הבינו מיד שתופעה זו מהווה סכנה לעתידו של עם ה', וכי עליהם לעצור אותה כאן ועכשיו. הם לא יכלו לאפשר לו לקחת לעצמו את תפקיד הנהגת המשפחה והעם, ואשר על כן, לא היתה להם ברירה אלא לשים לזה סוף.

אולם ראובן החליט למנוע בעד אחיו מלשפוך את דמו של יוסף, ועל כן אמר, "השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו", ומטרתו היתה "למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו" (בראשית לז, כב).

ואיזה שכר קיבל ראובן על מעשהו? אומרת הגמרא במסכת מכות (י, א), "א"ר תנחום בר חנילאי מפני מה זכה ראובן לימנות בהצלה תחילה [רש"י - שפתח הכתוב בו בערי מקלט תחילה], מפני שהוא פתח בהצלה תחילה, שנאמר וישמע ראובן ויצילהו מידם".

אולם, עיניהם הטהורות של חז"ל קלטו גם זווית אחרת של המעשה הזה, והם אומרים דברים אשר נשמעים לנו כחידוש גדול: "אילו היה יודע ראובן שהכתוב מכתוב עליו 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', בכתפו היה מטעינו ומוליכו אצל אביו" (ילקוט שמעוני רות רמז תרד). ראובן לא היה מסתפק רק בשתדלנות אצל אחיו, אילו ידע שהסיפור הזה ייכתב לנצח בתורת ה', הדברים היו נראים אחרת לגמרי. כל שנה, בשבת קדש פרשת וישב, היינו שומעים את הבעל-קורא מרעים בקולו וקורא את המילים הבאות: "ויקח ראובן את יוסף וישאֵהו על כתפו ויביאהו אל אביו". בכל שנה ושנה, היינו קוראים בשמחה ובהתרגשות כיצד הציל ראובן את יוסף אחיו, וחוזרים על הברכות שלבטח היה יעקב מרעיף על ראשו.

תמונה נצחית

חז"ל מלמדים אותנו שכך היה יכול להיות, אילו רק ידע ראובן שסיפורו יירשם לנצח. להבדיל - בחתונה, כאשר הצלם מתחיל לצלם, מבינים כולם את גודל הרגע.

דברים כפשוטם

אנחנו רגילים לפרש כל דבר כמשל. האם הקב"ה באמת "מטריח את עצמו" לכתוב כל מעשה ומעשה? האם יש לו סיבה להעלות את הדברים על הכתב? בוודאי הדברים אינם כפשוטם, זו רק צורת דיבור בעלמא. אולם הדברים הללו חוזרים על עצמם פעמים רבות כל כך בתנ"ך ובדברי חז"ל, עד שעל כרחנו אנחנו צריכים לומר שקיים תיעוד ממשי, בצורה של כתיבה. זה יכתב בסגנון התנ"ך, בלשון הקדש, ולא בעברית המודרנית המאוסה, וזה יהיה ספר ממש.

זה נראה לנו רעיון מפתיע - שהמעשים שלנו עכשיו הולכים להיכתב ב"תנ"ך החדש". אולם הבה נחשוב לרגע על ראובן. גם ראובן לא חשב שמעשיו ייכתבו בחומש. אם מישהו היה אומר לראובן שמעשיו יתועדו לנצח בתורת ה', זה גם כן היה נראה לו מגוחך. "מי אני ואיזה מעשים אני עושה?" מן הסתם היה אומר. "המעשים של אבי - ניחא. אולי החלטות גדולות ורציניות. אבל כאן מדובר במשהו בעל חשיבות רגעית - כיצד בדיוק להציל את יוסף מהאחים". ראובן כלל לא העלה על דעתו דבר כזה - כפי שאנחנו איננו מעלים זאת על דעתנו. זו הסיבה שחז"ל יוצאים מגדרם כדי ללמדנו שאותו הדבר בדיוק מתרחש עמנו, ברגע זה ממש. "אל תטעו את עצמכם", הם מזהירים אותנו, "כל פעולה, מחשבה או דיבור שלנו בעולם הזה, ימשיך להתקיים לנצח נצחים".

משחזרים את הקולות

הטכנולוגיה הקיימת בימינו, מקלה עלינו, יותר מאי פעם, להבין כיצד דבר כזה יתכן. לפני זמן לא רב, אם היו מספרים לאדם שיום יבא ותהיה אפשרות להקליט מילים שנאמרו, ולהשמיעם שוב מאוחר יותר, קשה היה לו לקבל דבר כזה. בעבר, אפילו לא חלמו שאפשר יהיה לשחזר שוב את המילים שאני אומר עכשיו.

כאשר למדתי בישיבה, המציאות הזו לא היתה קיימת. בסלבודקה שמענו שיחות מוסר מאלפות, בנות שעה וחצי כל אחת; הם היו מושלמות כל כך, מנוסחות בקפידה, ומלאות מחשבה. אולם הם נעלמו. חלקם של השיחות נכתבו, אך רובם הלך לאיבוד. אילו היו באותם הימים רשמקולים, העולם שלנו היה עשיר, עם כמות גדולה של חכמה.

אולם האמת היא ששיחות אלו לא הלכו לאיבוד, אלא הן חיות וקיימות. ברצוני להסביר את הדברים באופן שיובן לכם, אפילו מבחינה מדעית. דבר ידוע הוא, שעל אף שיש לנו את הרושם שלאחר שגלי הקול מגיעים לאוזנינו ומעבירים אליהם את ההודעה אותם נושאים, הם

במדרש מבואר, שדברים אלו של חז"ל בענין ראובן, נועדו להדריך אותנו בחיינו. המטרה אינה להצביע לעבר ראובן ולחזור על דברי חכמינו, ולהסביר כיצד לא הצליח להבין שפעולותיו נשמרות ונכתבות לנצח; חז"ל מפנים את אצבעם גם כלפינו, ומה שנאמר על ראובן תקף לכל אחד ואחד מאיתנו. וכך ממשיך המדרש הנ"ל ואומר: "רבי כהן ורבי יהושע דסיכנין בשם רבי יהושע בן לוי, לשעבר אדם עושה מצוה נביא כותבה, ועכשיו אדם עושה מצוה מי כותבה, אליהו ומלך המשיח, והקב"ה חותם על ידיהם שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב".

משמעות הדברים היא, שהתנ"ך הנמצא בידינו, אינו סוף הסיפור. קעת ברגעים אלו ממש, ישנו "תנ"ך נוסף, ספר נהדר ומפואר, שהולך ונכתב! אמנם בוודאי התנ"ך כבר נחתם, ולא שייך כלל וכלל להוסיף על כתבי הקודש ח"ו. גם למשנה ולגמרא אין להוסיף כלל לאחר חתימתם, ואסור לבצע בהם כל שינוי! ובכל זאת, מלמדים אותנו חז"ל כי על מעשיהם של בני אדם מתקיים רישום עד היום הזה. הם נכתבים על גליון גדול, אשר עתיד להיקרא לנצח!

אין זה כמו הספרים שכותבים בימינו. כיום, אנשים רבים מוציאים ספרים שכמעט ואינם נלמדים, וחלקם לא יילמדו לעולם, ואפילו לא פעם אחת. סיפר לי יהודי חרדי, בעל בית דפוס, שהוא מתפרנס מרדיפת הכבוד של בני אדם. אנשים רוצים ששמן יופיע בשער הפתיחה של ספר מודפס, ולכן הם באים אליו כדי שידפיס את חידושי התורה שלהם. הספר מודפס פעם אחת, הדודים ובניהם מחוייבים לקנות את הספר, אולם אף אחד מהם אינו מציץ בספר עצמו, והוא נשכח לאחר זמן.

אבל ספרו של ה' שונה לחלוטין! מדובר בספר שעתיד להישאר לעד - הוא ייקרא לנצח נצחים בעולם הבא. הכל מתועד בו, כל מעשה ומעשה! ושמותנו יופיעו בספר הזה - לא יהיו בו "שמות בדויים"! כל פעולה שאנחנו עושים כאן בעולם הזה, נכתבת על ידי אליהו הנביא ומלך המשיח, ומאושרת בחתימתו של הקב"ה. אמנם מעשינו לא יופיעו בחמישה חומשי תורה, והם אינם בכלל כתבי הקודש, אולם הספר הולך ונכתב, "וְעַל סִפְרָךְ כָּלֵם יִכְתְּבוּ" (תהילים קלט, טז). כל הדורות המגיעים לגן עדן, יקראו אותו שוב ושוב. חייו של כל אדם ואדם הופכים לספר לימוד, אולם לא רק "החיים" באופן כללי, אלא כל מעשה בודד רשום בספר הגדול והנורא, הנקרא ברגעים אלו על ידי הקהל הגדול ביותר שראה העולם אי פעם.

סדר עיון

לא זו בלבד שהמעשים נצפים על ידי הצדיקים, הם אף נלמדים על ידם בעיון ובדקדוק. הם אינם לומדים רק את מה שכתוב בחומש; כל המעשים שהתרחשו לאחר חתימת התנ"ך, נלמדים אף הם. ברגע זה ממש, כל מעשה ומעשה מוצג שם לעיני כולם, ונלמד ביסודיות על ידי כל מי שזכה והגיע אל העולם הבא.

והעיסוק הזה אינו נעשה משעמם. אדרבה, ככל שהמחזה הזה נמשך זמן רב יותר, הוא נהיה מרתק יותר ויותר, משום שכל פרט ופרט של כל מעשה ומעשה, נבדק ונחקר, יותר ממה שאפשר אי פעם לחקור בזה העולם. המעשים נלמדים בחריפות כל כך גדולה, ובהיגיון כה חותך ובסדר כה מופתי, באופן שיבלבל גם את המוחות החדים ביותר בעולם הזה. מתקיימים שם דיונים סוערים עם פלפולים אדירים; כל המניעים הנמצאים בתת-המודע של האדם, מועלים על גבי שלחן הדיונים. כל סיפור, על כל פרטיו, נחקר ביסודיות שאין למעלה הימנה.

וזאת עליכם לדעת, שהעיסוק הזה מביא לצדיקים הנאה גדולה ביותר! זהו חלק מהשמחה הגדולה של עולם הבא - ללמוד ולנתח את אירועי ההיסטוריה האנושית, עם כל הסודות שנחשפים ומנותחים ביסודיות.

שמחה זו היא מנת חלקם של הצופים - אך לא תמיד זהו זמן של שמחה עבור אלו שכולם צופים ומביטים במעשיהם. ראובן נמצא שם ומביט במעשים כולם, אולם כאשר תמונתו מוקרנת לעיני הכל - הוא אינו כל כך מרוצה מעצמו. כולם - הצדיקים, הנביאים, התנאים, האמוראים, הראשונים והאחרונים, וכל הבאים אחריהם, יושבים ולומדים את מעשה מכירת יוסף, שומעים את ראובן אומר לאחיו: "אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם, הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר וְיֵד אֶל תִּשְׁלְחוּ בוֹ", והוא מתמלא בחרטה עמוקה על כך שלא ניצל את ההזדמנות ונהג בגדולה יתרה. "הלואי והיתה ניתנת לי הזדמנות נוספת" הוא לבטח חושב לעצמו, אולם בעולם הבא אין הזדמנות נוספת - מה שנכתב והוקלט, יישאר לעולמי עד.

החטא שלא היה

ידועים דברי חז"ל (שבת נו, א), "כל האומר דוד חטא, אינו אלא טועה", פירוש, מי שמבין את חטאו של דוד כפי שהוא נתפס בפשיטות - טעות היא בידו. זהו נושא גדול שיש להאריך בו, ונתבאר מעט בספרי "הן עם". אמנם, הגם שלא קרה החטא שהיינו מבינים מפשטות הפסוקים, האירוע הזה נתן פתחון ופה ובית אחיזה לאויביו, ומהווה תירוץ למתיחת ביקורת עליו. ישנו כתם אחד ברשומה של דוד: "רַק בְּדָבַר אֲוִיָּה הַחֲתִי" (מלכים א' טו, ה).

כלים ונעלמים, המציאות המדעית אינה כך. ישנו חוק במדע הנקרא "חוק שימור האנרגיה", הקובע שלעולם אי אפשר להרוס ולאבד אנרגיה, מכל סוג שהיא. לדוגמה, אם אני דופק על השלחן כאן, החבטה הזו תעבור דרך כדור הארץ עד לסין, בצדו השני של הגלובוס. ולמרות שהיא לא תפחיד כלל את הסינים - לא תהיה שם רעידת אדמה, אין זה משום שהאנרגיה הלכה לאיבוד, אלא שהיא התפזרה. האנרגיה הופכת למפוזרת כל כך, שכאשר תגיע לסין, היא אינה חזקה מספיק כדי להשפיע כלל, אולם האנרגיה הזו קיימת לנצח.

והנה, צליל הוא צורה של אנרגיה, ובדיוק כפי שכאשר דופקים על השלחן, אנרגית החבטה אינה אובדת, כך גם שום דיבור ושום צליל אינם הולכים לאיבוד. מה שקורה הוא שהצליל מתפוגג; הוא מתפזר באטמוספירה, אבל הוא עדיין קיים בעולם, ואם היו לנו את היכולות לאסוף את האנרגיה הזו ולהביאה בחזרה למקומה המקורי, היינו יכולים לשמוע היום מילים שנאמרו לפני אלפי שנים.

עכשיו, אינני כזה חכם גדול, אולם ישנה דעה בקרב המדענים, שכל דבר שנאמר בעולם, עשוי, ביום מן הימים, להיקלט מחדש, ויתכן שיום אחד ימציאו מכונה שתוכל להרכיב מחדש את כל הצלילים המפוזרים ביקום, ובלחיצת כפתור נוכל לשמוע את גלי הקול כפי שנשמעו בשעת אמירתם. עוד אין לנו מכונות המסוגלות כאלו, אולם אין זה מופרך לדמיין מציאות כזו.

עין רואה ואוזן שומעת

בין אם תהיה לנו אי פעם היכולת ליצור מכשיר כזה ובין אם לא, הקב"ה עושה את זה בכל עת ורגע - הוא אוסף את כל גלי הקול המפוזרים ברחבי האטמוספירה, מרכיב אותם מחדש, ומשמיע אותם שוב.

ומי שומע את הצלילים הללו? כל אלה אשר זכו להגיע לעולם האמת. הם יושבים ומקשיבים לכל מילה שנאמרה אי פעם! הכל מושמע שוב, למען ישמעו כולם. כל דבריהם של צדיקי הדורות, ולהבדיל כל דבריהם של הכסילים, השוטים; שום דיבור אינו הולך לאיבוד!

ולא רק הצלילים - כל מקרי העולם מוקרנים שוב על גבי מסך אדיר. ברגע זה ממש, יושבים הצדיקים בעולם האמת ומביטים בכל מעשה שעשה אדם אי פעם בהיסטוריה. הקב"ה מציג בפניהם, את מעשיהם של כל בני האדם!

אין ספק שאילו היה דוד המלך שם אל לבו שכך יהיה כתוב עליו בתנ"ך, פני הדברים היו נראים אחרת לגמרי. אין שאלה שההכרה הברורה והשלמה שכל פעולה וכל מחשבה, נרשמים לנצח נצחים, ויילמדו על ידי כל הדורות הבאים, היתה גורמת לו לנהוג באופן אחר. זהו שיעור גדול עבורנו, שבעולם הזה אי אפשר להחזיר את הגלגל אחורה, ולא ניתן למחוק את אשר כבר נעשה.

גדלות האדם

בכדי למלא את הרעיון הזה במעט יותר תוכן הנוגע אלינו, הבה ונתמקד כעת בעצמנו - בחיים שלנו ובמעשים שאנו עושים. לא רק מעשיהם של ראובן, דוד, וכל צדיקי הדורות ייכתבו וייזכרו לנצח נצחים, עלינו להפנים שיבא יום שגם אנחנו נהיה בין קהל הצופים במעשיהם של בני אדם, וכל מעשה שעשינו, קטן כגדול - יוצג לראווה בפני כל שוכני גן עדן. השאלה היא - כיצד אנחנו נגיב לכך?

אמנם המחשבה הזו רחוקה מאד מצורת החשיבה אליה הורגלנו. לחשוב שפרטי הפרטים של מעשינו הנם חשובים ומשמעותיים עד כדי כך? את חשיבותם של מעשי ראובן - אנחנו מבינים, כך גם לגבי דוד המלך, אולם אנחנו? קשה לשכל שלנו לתפוס שלמישהו אכפת מהמעשים הקטנים שלנו. זה רחוק ממנו כל כך.

והאמת היא, שכדי שנוכל לקבל את הרעיון הזה, נדרשים אנו לשנות את כל יחסנו כלפי המושג "אדם". אם ברצוננו להעריך אל נכון את השיעור הזה שמלמדת אותנו כאן התורה, מתחילה עלינו להבין עיקרון יסודי ביותר, הדורש הסבר נרחב. זה לא יכול להיעשות על רגל אחת, ובהחלט לא נוכל להקיף את הנושא העצום הזה במסגרת זו. האמת היא שזהו נושא רחב כל כך, שנדרשים חיים שלמים של עבודה כדי להעריך אותו באופן הנכון. ובכל זאת, אנו מוכרחים להזכיר אותו, ולו בקצרה, שכן בלעדיו לא נוכל להבין כלל כיצד ענין זה של "אילו היה יודע ראובן שהכתוב מכתוב עליו..." קשור לחיינו.

ומהו העיקרון הזה? זהו היסוד של גדלות האדם! לא של האנושות באופן כללי! אלא של **כל אדם ואדם**! כל אדם הינו חשוב מאוד! מעשיו של **אדם** אחד חשובים יותר מכל ההיסטוריה של אימפריה עולמית! ולא רק כל מעשי חיינו, אלא גדולתו של **מעשה יחיד** של אדם אחד, חשובה בעיני הקב"ה יותר מכל שאר אירועי ההיסטוריה.

עלינו להפנים זאת! זוהי ידיעה מדהימה! בעיניו של השי"ת, האדם הוא החשוב והיקר מבין כל יצורי תבל, והמעשה הקל ביותר שמי מאיתנו עושה, גובר בחשיבותו על האירוע הגדול ביותר בתולדות השמים! אם כוכבים

מטעם זה, דוד המלך ספג תוכחה קשה מאת נתן הנביא, אשר דיבר בשם ה', עד שדוד התוודה והתחנן בפני השי"ת שימחל לו על מעשיו. ואכן, דוד המלך השיג מדרגה נעלה ביותר מכח תשובתו הנשגבה, וכך, במקום להוות את אחד הפרקים האפלים בחייו, מעשה זה והתשובה שבאה בעקבותיו, הפכו לסמל של גדלות הנפש וגבורה פנימית.

כתם נצחי

והנה, לאחר שדוד המלך שב בתשובה שלמה, היה נראה לכאורה שהכל בא על מקומו בשלום - הכל בסדר כעת, הלא כן? אולם דוד הבין שלא הכל בסדר. לאחר סיומה של הפרשה, החל דוד לחשוב על ההשלכות. אמנם הוא שב בתשובה שלמה, אולם דוד הבין שהמעשה שהוא עשה יירשם לנצח, ודאגה זו העיקה עליו ולא נתנה לו מנוחה.

משכך, החליט דוד לבקש מהקב"ה חנינה מיוחדת במינה: "דוד אמר אל יכתב סורחני" (יומא פו, ב). דוד התחנן לקב"ה שהענין כולו, כולל תשובתו הגמורה, והשלמות המיוחדת שלה זכה בעקבותיה, יחד עם כל מזמורי התהילים שחיבר כתוצאה מטעותו - לא ייכתבו בתנ"ך. הוא רצה שהכל ימחק כלא היה.

איננו יודעים כמה דמעות הזיל דוד בתחינתו זו, אולם היה זה מאוחר מדי. המעשה נעשה, ולפיכך הקב"ה סירב לבקשתו. היודעים אתם כמה עצב נגרם לדורות הבאים, כאשר הם לומדים את מעשה דוד ובת שבע? שלא לדבר על דברי הלעג של הגויים ועמי הארץ הנצמדים למשמעות הפשוטה של הכתובים, ולפיכך טועים לבזות את דוד בלבם. תוסיפו על כך את הרשעים הרבים שהשתמשו במעשה זה כדי לתרץ את מעשיהם המתועבים, וטוענים, "אם דוד המלך היה יכול לעשות כך וכך, מדוע עלינו לשאוף להיות שונים?"

לימוד לדורות

ומה עם האכזבה שנגמרה לכל שלומי אמוני ישראל שמאותו דור והלאה? מעשה זה מהוה קוץ בעיניו של העם היהודי מאז ועד עתה. לא היה זה רק דוד שהתחרט על המעשה שעשה; כל יהודי ויהודי מצטער על שדבר כזה התרחש אי פעם. "דוד המלך! נעים זמירות ישראל! הלא הוא הסמל שלנו! כולנו שואפים להדמות אליו! הוא הגיבור הגדול, הלוחם למען התורה, ידיד ה'! איננו רוצים ללמוד את המעשה הזה! אולם לא! המעשה הזה רשום, והוא ממשיך להכאיב לנו לנצח נצחים. הקוץ הזה ממשיך לבעור בעורפו של העם היהודי.

התשובה היא כן. אנחנו אוהבים להיראות במיטבנו עבור כל סוג של קהל, וכאשר ניתן אל לבנו שמצלמת הנצח מכוונת אלינו, ושלכל מעשה, גם הקטן ביותר, ישנה משמעות, אין ספק שנפעל אחרת.

עלינו לחשוב על כך לעתים קרובות ככל האפשר. "דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין" (אבות ב, א) "עין רואה" אין פירושו רק שיש מי שמסתכל עליך - עינו של השי"ת מצלמת אותך! "אזן שומעת" - אזנו של השי"ת אינה רק שומעת אלא גם מקליטה!

דברים אלו נאמרו על ידי חכמי המשנה, והם לא כתבו אותם סתם כך, אלא כוונתם היתה **שנחשוב ונתבונן** בדברים! בכל עת עלינו לזכור את השיעור הגדול של "וכל מעשיך בספר נכתבין" - יש ספר, וכל מעשינו יירשמו בספר הזה לעד!

פותרים דף חדש

האמת היא שמי שכותב את ההיסטוריה שלנו זה **אנחנו**. וכך כתב החובות הלבבות (שער חשבון הנפש, פרק ג, החשבון האחד עשר), "הימים מגילות, כתבו בהם מה שתחפצו שייזכר לכם" - כל יום הוא דף של המגילה, ואנחנו כותבים בדף הזה את אשר אנחנו רוצים שייזכר לעד. עלינו להבין, שזה אינו משל או צורת התבטאות - זו אמת לאמיתה, שאתה כותב את הביוגרפיה של עצמך! אתה מצלם תמונה של עצמך! כמובן שמי שעושה את זה בפועל זהו הקב"ה, אבל מי שגורם לזה זהו אתה!

פירושו של דבר הוא, שכשתעורר מחר בבוקר, ייפתח דף חדש בחיך. הדף הזה הוא נקי, ולכן כדאי שתשתדל שיהיו כתובים בו הדברים הטובים ביותר, שהרי דף זה עתיד להישאר לנצח נצחים. כאשר אתה פוקח את עיניך ואומר "מודה אני" - "תודה לך ה' שהשבת לי את חי", תאמר את זה בכוונה - זו דרך טובה להתחיל את כתיבתו של העמוד החדש של חיך.

הכתיבה נמשכת

כעת אתה ממשיך הלאה בכתיבת המגילה היומית, והולך לבית הכנסת להתפלל שחרית. התפילה היא הזדמנות לכתוב פרק נהדר מסיפור יומך. כשאתה מתפלל - אל תמהר לשום מקום. "טוב מעט תחנונים בכוונה

היו מתפוצצים ומתפוררים, אם מיליארדי טונות של חומר יתפרקו בשמי השמים הרחוקים, אם גלקסיות יתנגשו ויתנפצו לרסיסים וייעלמו, כל זה אינו תופס מקום כלל אצל הבורא יתברך, בהשוואה לפעולתו הבודדת של בן אדם! זהו אחד מאבני היסוד של התורה - גדלות האדם! לא משנה כמה זמן נדון בענין הזה וכמה נסביר אותו, לא נצליח להבין את הנושא העצום הזה של גדולתו וחשיבותו של האדם. ולתכלית זו ברא הקב"ה את האדם - כדי שיעשה מעשים שיילמדו לעולם ועד.

העדשה מכוונת אליך

כעת אנו יכולים להתחיל להבין מדוע כל מעשה שלנו מצולם ומתועד לעד. כל פעולה נרשמת לנצח נצחים, משום שאין דבר חשוב יותר ממנה! זה לא דמיון. זו אינה אמירה בעלמא. זוהי עובדה קיימת - ולמעשה זוהי העובדה המשמעותית של חיינו. כל פעולה שלנו מתועדת, והיא תיחפה ותילמד בעולם הבא על ידי הצדיקים לעולם ועד. ואותם אלו שהיו יכולים להניב תוצאות טובות יותר ממה שעשו בפועל, עתידים להתחרט על כך לנצח. הבושה הזו תהיה נצחית.

משל למה הדבר דומה - לעתים, כאשר מדפדפים באלבום התמונות של חתונה, רואים לפתע מישהו שהצטלם כשעל פניו הבעה מגוחכת. האין זה חבל? החיך המטופש שעל פניו של האיש מתועד כעת לנצח, ואין בידו שום דבר לעשות בנידון.

ברגע שהאדם יודע שהמצלמה ממוקדת בו, הסיפור שונה לחלוטין. ההבנה שכל פעולה שאנחנו עושים נשארת לנצח; בין אם אנחנו יושבים בבית או הולכים ברחוב, כל פעולה שהיא מצולמת ומתועדת - תהווה תמריץ עבורנו לעמוד בתנוחה המתאימה לתמונת נצח זו.

קהל הצופים

כבר סיפרתי בעבר סיפור שארע לי, כאשר ישבתי פעם ברכבת התחתית. מי מסתכל עלי שם? אף אחד. למי אכפת מיהודי זקן שיושב ברכבת התחתית? אולם פתאום גיליתי שיש לי קהל צופים. ילדה כושית קטנה ישבה והביטה בי. על אף שהצופים לא היו רבים, זקפתי במעט את ישיבתי. חשבתי לעצמי, "עבור מי אתה עושה את זה? עבור קהל כזה?!"

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שערי אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקנייני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670

תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: **אזל מן השוק**

לכתוב את הביוגרפיה שלנו. ברגע זה ממש, המצלמה מכוונת אלינו ומצלמת את הרגשות שלנו, את הבעות הפנים, את הקול שלנו. זה מתועד לנצח, ויום יבא שהדברים יושמעו בקול רם. לא משנה מה החלטת לעשות, עליך לדעת שזה נשאר לנצח נצחים.

ולכן, עלינו להמשיך ולטהר את שכלנו, בכל כוחנו, ולעמול כדי להקנות את הגישה הטהורה הזו, לזכור שכל פעולה ומחשבה שלנו מתעודת. ככל שנקנה עוד ועוד את הגישה הזו, כך נהיה מאושרים יותר, שכן אנחנו יודעים שאנחנו עולים ומשיגים עוד ועוד. שום פרט בחייך אינו חסר חשיבות, כי בכל מקום בו אתה נמצא, בכל פעולה שאתה עושה, אתה כותב את סיפור חייך - הסיפור שייזכר ויחרט לעולם ועד.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

"אילו רק ידעת..."

אם איני רוצה להתחרט על מעשי בעולם הבא, עלי להרגיל את עצמי להכיר באמת הזו, שמעשי נרשמים ומצולמים בכל עת ורגע.

בלי נדר, השבוע, פעם ביום אקדיש 30 שניות, ובהם אמשיך לעסוק במה שאני עוסק, בתוספת מחשבה זו: "ברגע זה, הקב"ה מצלם אותי, וביום מן הימים, כולם יראו את המראות וישמעו את הקולות". במשך 30 שניות אלו, אנסה להנציח את תמונתי באופן הטוב ביותר.

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה -
ההבדל בין שופט ויועץ, כי היועץ מודיע לעם את דרכי החכמה והיושר, ואילו השופט מודיעם את הדין. מפני שהשופט מודיעם את הדין הרי הוא המכריח ובעל הכח, כי מלת שפט כמו שבט, ושבט בידו להכריח ולענוש. לא כן היועץ, שאין לו להכריח ולענוש על החכמה והיושר, רק ליעץ לבד. אנו מבקשים על שני מיני התועליות: שישב לנו ה' מכריחים גיבורים המדריכים אותנו בדרך התורה על כרחנו, ויועצים להדריך אותנו במתק שפתיהם ובחכמתם.

מהרבות בלא כוונה" (שו"ע או"ח סימן א סעיף ד). כאשר אתה אומר את מילות התפילה מתוך הבנה, זהו יהלום יקר. זה יירשם לזכותך לנצח נצחים. שורה אחת בסידור, הנאמרת בכוונה עמוקה, הוא הישג נצחי - עד כדי כך זה חשוב.

לאחר מכן אתה מתיישב לאכול ארוחת בוקר, והנה עוד הזדמנות מפוארת. אוכל הוא נס. מנין הגיעו הלחם והחלב? הם הגיעו מכלום, מהאוויר. האם אי פעם חשבת על זה בזמן שאתה אוכל? הנה לך דרך נוספת לכתוב פרק טוב בהיסטוריה שלך. בזמן שאתה אוכל - התבונן בנפלאות הבורא. חשוב כיצד הלחם שאתה אוכל כעת, הופך להיות חלק מגופך. זה הופך להיות חלק מהשיער, מהזקן, כן כן, הזקן שלך עשוי מלחם. העור, השרירים, העצמות - כולם עשויים מלחם. "הלחם שאני לועס כעת הופך לשרירים ועצמות!". ככה אוכלים - תוך כדי המחשבה הנפלאה הזו. בזמן שאתה אוכל וחושב - אתה כותב את ההיסטוריה הנצחית שלך.

ואז, לאחר שתסיים לאכול, תברך "ברוך אתה ה'" - אני כורע ברך ["ברוך" מלשון "ברך"] בפניך, ה', אלוקינו מלך העולם, הזן את העולם כולו, ותחשוב על הפלא הגדול, איך שהקב"ה מספק מזון לעולם כולו.

גם בסוף היום, היד רושמת והמצלמה מצלמת. כאשר אתה חוזר הביתה ורעייתך מגישה בפניך את ארוחת הערב, זכור להחמיא לה על האוכל - תאמר לה שהוא היה טעים, כי זה מה שאתה רוצה שייזכר ממך. כך ייכתב בביוגרפיה שלך: "הוא אמר לרעייתו, 'תודה לך שרה, האוכל היה טעים'". ואם תחליט לומר, "האוכל היה מאוד טעים", גם המילה הנוספת הזו תירשם. תדאג לעשות זאת, כדי שכך יהיה כתוב.

אם מישהו אמר לך מילה פוגעת, אל תענה לו. אל תאמר מילה, כי המילה הזו שתאמר - תרשם לנצח, ואינך רוצה שכך יהיה כתוב ברשומה שלך. "כתבו בהם מה שתחפצו שייזכר לכם" - רק מה שאתה רוצה שיזכרו לך.

הדרך שבה אתה מדבר עם רעייתך, עם השכנים, הצורה שבה אתה מדבר בבית הכנסת או בבית המדרש; כל מילה שאתה אומר הינה בעלת חשיבות עליונה. אין מושג של "מעשה חסר חשיבות", שכן אתה חשוב ביותר!

המשך לעבוד!

ככל שאתה יוצר את הגישה הזו בראש שלך, כך תצליח יותר בחייך. אילו ידע ראובן שמצלמים אותו לנצח נצחים, הוא היה נוהג אחרת. והתורה מספרת לנו סיפור זה כדי שנלמד את הלקח, שאנחנו נמצאים כאן בעולם הזה כדי

אחר מתן תורה, ובזאת עשו התחלה נכונה לכל הדורות הבאים אחריהם.

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

האם יש בעיה בכך שבחור ישיבה יעבוד בימי בין הזמנים?

תשובה:

בוודאי שזו בעיה, משום שיש לו דברים טובים יותר לעשות. בחור ישיבה פיקח, מנצל את ימי בין הזמנים כדי לחזור על מה שלמד במשך הזמן, ומי שאינו עושה זאת - זוהי טיפשות שאן כדוגמתה. הלא הוא יושב ולמד במשך חדשים על גבי חדשים, וכעת הכל ילך לאיבוד - כל עבודתו תרד לטמיון.

עליו לחזור שוב ושוב על הדפים שלמד, גם אם הוא עושה זאת בצורה שטחית. "כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה, דומה לאדם שזורע ואינו קוצר" (סנהדרין צט, א). מה שווה העבודה שהשקעת במהלך הזמן? מה יהיה עם כל העבודה הזו אם לא תחזור על מה שלמדת?

בחור הולך לעבוד בבין הזמנים - הוא מסדר מוצרים על המדף בצרכניה, עובד קשה כדי להרוויח מעט כסף - עבור מה? מהי המטרה? אם הוא זקוק לכסף כדי לפרנס את עצמו, אז מה אפשר לעשות, אבל אם יש לו אפשרות לשבת וללמוד ולחזור על מה שלמד, זו צריכה להיות העבודה שלו בבין הזמנים! הצל את עצמך! כל הלימוד שלך עומד ללכת לאיבוד! זו טרגדיה! עליך לשבת ולחזור ולחזור. השקעת כל כך הרבה זמן ומאמץ - אל תניח להשקעה זו ללכת לאיבוד!

וההבדל בין כבראשונה וכבתחילה הוא כי תיבת ראשונה מורה לא לבד על הסדר המספרי דהיינו כמו שאחד קודם לשני ושני קודם לשלישי, אלא מורה על החשיבות [כי הוא שם עצם, נגזר מתיבת ראש] כמו (אסתר א, יד) היושבים ראשונה במלכות. אבל תיבת תחילה שם פעולה [נגזר מהחל] ומורה על קדימה בזמן.

ושתי התיבות כבראשונה וכבתחילה משמשות שתי התיבות שופטינו ויועצינו, כאילו אמר יועצינו ושופטינו כבראשונה וכבתחילה.

והכוונה היא:

(א) שבראשונה היתה התקופה היותר חשובה וגדולה של אומתנו, ואז היו לנו השופטים והיועצים היותר גדולים שבכל הדורות, ולא קם עוד נביא כמשה רבינו (דברים לד, י), ולא קמו אחר כן מנהיגים גדולים כאהרן ויהושע ודומיהם. זהו לא כמנהג שאר האומות אשר מתפתחים ומתגדלים מדור לדור, כי בישראל הושמה הראשית למופת ולדוגמא, בגדולת המנהיגים, וגם גדולת הדור שהיו דור דעה (ויקרא רבה ט, א), וראו יד ה' בנפלאות מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה וענני כבוד והבאר והמן, כדי שכל הדורות הבאים יביטו אל גדולי מוריהם ואבותיהם וילכו בדרכיהם. וזה הוא ענין של בראשונה.

(ב) יש גם ענין של בתחילה [שהיא פעולת ההתחלה] כי כשהאומה התחילה אזי הוצרכו לגדולים אשר יניחו את היסוד כראוי לעם ה', כי כל דבר הולך אחר אופני התחלתו. זאת עשו משה רבינו ואהרן ויהושע ודומיהם [מלבד דוגמתם לדורות לעשות כמעשיהם] שהנהיגו את האומה בדרכי ה' וגם תקנו תקנות ומנהיגים מיד